

עין משפט ונר מצוה

א [מיי] פֿיט מַהִלַּת מעשה הקרננות הלכה טו: **פ**ר ב מיי פטיו מהל' מַהִלַּת אַסְרוֹת הלכה כא [טוש"ע י"ד סימן טז סעיף א]:

»

שיטה מקובצת

א] דעם האיל מתבשלת: ב] וליישנא בתרא דאוקימנא לת"ק דבקריהא אחרת: ג] ולהאי מילתא קתני והו' ד] דהא קיפ לן ביה מאחרי רבים: ט] אלא מדרבנן בעינן ששים והכי גמ' שמעינן: ח] ודרצה לומר דטעם כעיקר דקאמר לאו טעם גמור הוא אלא טעם כל דהו קאמר דהא בטלי בק' וס' ובבי ה"ג אסור בקדשים ואע"ג וכו': ו] אף בשאר קדשים בק' וס' כדורע בשלה:

»

רבינו גרשום

אין בשלה אלא שלימה. כלומר ללישנא קמא שלימה בשלימה נתבשל עם האיל כלומר חתך לה והדר מבשלה עם האיל. ואביעית תימא דכ"ע מחתך חתך לה ומבשל לה. מר סבר בהדי איל זהו ורש"י ומר סבר בקריה לחדו וזהו ת"ק. ומאי דקאמר אין בשלה אלא שלימה דשלימה נותן לו ומבשלה בקריה לחדו. ללישנא קמא אליבא דרבאי וכל למדורא מן הזרוע בשלה ר' חייא בר אבא בששים ר' שמואל בר רב יצחק במאה. מאן דאמר בששים קטב כלומר בשר ועצמות ולא הוי אלא ששים לפי שצנע גדול יש בו בדורע ולא הוה ליה כל האיל אלא בששים וגמירין מיניה דאיסור נתבשל עם היתר ולא נאסר ההיתר. קטב בשר לבדוהי בשר משערי כו' דבדורע מעט בשר יש בו והוי באל מאה חלקים בשר כבדורע: מיתבי וכו' היתר הבא מכלל איסור. כלומר הזרוע שנתבשל עם האיל והו היתר הבא מכלל איסור שהזרוע מוקדשין ואין מותר לישראל שמתנה לכתוב הוא והאיל של חולין נתבשל עמו ואעפ"כ מותר לישראל למעוטי מאי לאו למעוטי כו' כלומר לאו למעוטי כל איסורין שבתורה. אלא לר' יהודה כו'. כלומר הא דתנן התם בטל אע"פ שהוא מין במינו כך יהו בטלין כל איסורין שבתורה אע"ג דמין במינו. הא גלי דהמנא ולקח הכהן מדם הפר כו' כלומר שדם השעיר מוטע דם הפר מרובה כדם הפר שהוא מין במינו ולא בטל ומיניה גמר ר' יהודה דמין במינו בטלי:

צח:

אין בשלה אלא שלימה. פירש בקונטרס דלא נתפרש באיזה לשון וגרסה לפרש דמשמע בשלה כמו בשל לה למ"ד דגרסה ומפיק ה"א כמו שיש לה כלומר כמו שהיא: **דבול"י ע"מא בהדי א"ר מבשר"ה**. דאין מקרא דלמרי דבקריה אחרת מבשל לה לתנא קמא מוליא אותו מידי פשוטו: **מר סבר מחתך"ה** והדר **מבשר"ה**. פירש בקונטרס דהיינו ת"ק ושלימה דקאמר היינו דאין מחתכין לחתיכות והשתא לא הוי מר סבר קמא ללישנא קמא כמ"ס קמא דאיכא דלמרי דהו ר"ש וגרסה לפרש מר סבר מחתך לה והדר מבשל לה היינו ר"ש בן יוחאי אבל ת"ק סבר דמבשל והדר מחתך והיינו שלימה דקאמר שתא מחוברת לאחר גישול והשתא הוי מר סבר קמא ר"ש בן יוחאי כמו לאדך לישא ומיחו ללישנא בתרא נר"י לומר שלימה היינו שלא יחטכה חתיכות:

ומאן דאמר בששים סבר בשר ועצמות כו'. לאו דרשא גמורה היא למילף מינה לענין מין בשאינו מינו דטעם כעיקר דלורייטא דהכא מין צמינו הוא דמדלורייטא צטילה צרובא אלא בששים ומאה קבלה היתה צידם ואסמכתא אהאי קרא ומכל מקום פריך שפיר מהא דתניא זהו היתר הצא מכלל איסור דמשמע שיש כאן היתר דבעלמא אסור כיזנא זו: **לאו למעוטי כ"ל איסורין שבתורה**. וא"ת ומאי קושיא דילמא היינו דוקא לענין שאין צמטלין איסור דלכתילה והכא שרי וי"ל דלשון זהו היתר הצא מכלל איסור משמע מכלל דבר האסור לאכילה: **מאי חזית דגמירין במא כו'**. ואף על גב דלחומרא מקשינן כיון דאיכא לאוקומי קרא דדס הפר צעלין כרצנן צהקומן רבה (מנחות דף כג:) אית לן למילף מזרוע בשלה אע"ג דלקולא וכן בסמוך פריך ו^א דלדרכה ניגמר מהכא לקולא דאיכא לאוקומי קרא דחטאת ודמשרת להיתר מנטרף לאיסור ונריכי דלדמר צפרק שלשה מינין (נויר דף א:): **ל"הוצר"א** גמירין דמדלורייטא **צרובא במי"ל**. וא"ת הא תינח צמינו אבל בשאינו מינו לא צטיל דטעם כעיקר דלורייטא וי"ל דלאו דרשא גמורה היא כדפרישית ולענין מין צמינו גמירין לחומרא ובשאינו מינו קיס להו דציותר מששים למר ומאה למר פוסק הטעם ואסמכיהו גמי אהאי קרא ועוד דזימנין פוסק צפחות מששים או ממאה א"כ הא דילפינן לאסור עד ששים ומאה חומרא צעלמא הוא: **ר"בא אמר ר"א נצרבא א"לא במעם כעיקר דבקדשים אסור**. פירש בקונטרס דזהו למעוטי שאר קדשים אבל חולין שפיר ילפינן מיניה למאה וששים דמדלורייטא צטלי צרוב וילפינן מהכא להחמיר דלא ליצטל אלא צמאה וששים משמע דר"ל דטעם כעיקר דקאמר לאו ו^א לטעם גמור הוא דהא צטיל צמאה וששים אלא טעם כל דהו קאמר וגם ל"ל דה"ג אסור בקדשים ואע"ג דלא הוי אלא משהו וכי פריך וליגמר מיניה היינו דלישתרו אף ו^א צשר קדשים בק' וס' מזרוע בשלה והשתא תימא כיון דהכא לא איירי בטעם גמור אלא צכל שהוא מי דחקו לפרש דרבא אית ליה טעם כשיקר צחולין לאו דלורייטא כיון דהכא לא איירי בטעם גמור אלא צכל שהוא כדפרישית ועוד תימא דעל כרחיק אין כל שהוא אסור בקדשים דלא אסר צמשהו אלא עולין דוקא לרצנן ומין צמינו לר'

יהודה דלדמירין צהדיא צהקומן רבה (מנחות דף כג. כג.) וכן צפ' התערבות (זבחים עח.) אמר ר"ל הפגול והגותר והטמא צצלנן זה בזה ואכלן פטור וקאמר שמע מינה נותן טעם צרוב לאו דלורייטא אלאמא משמע דאפילו כדי נתינת טעם לא אסר צמינו זרוע בשלה וחטאת דשמעינן צמינו עסקינן ועוד אמר צהקומן רבה (מנחות דף כג.): שתי מנחות ו^א שנקמנו ונתערבו דצטל צרוב לרצנן דלמרי מין צמינו צטיל אלאמא אין כל שהוא אסור בקדשים וכן צממה דוכתין וגרסה לפרש דהכא איירי צטעם גמור דבקדשים אסור מקרא דחטאת והואו הדין דצחולין אסור מקרא דמשרת אלא נקט קדשים משום דצורוע צשלה דהוי קדשים קאי והכא שרי דפעמים שהזרוע ומקלף מן האיל היו חוץ לרעוט ונותן הזרוע טעם צמה שחון וזימנין גמי שיש משמונית הזרוע הרבה על אותו מקלף עד שלא יתא גמורה היא ולא אסמכתא דמדמר"ע נשמע לרצנן דדריש לה להיתר מנטרף לאיסור דלקי והוא הדין דלרצנן דמוקי לה לטעם כעיקר גמי לקי והא דלמר אביי צפרק כל הבשר (לקמן דף קא.) ש"מ טעמו ולא ממשו צעלמא דלורייטא דאי דרצנן מצשר צחלב מאי טעמא לא גמירין להו דחדוש הוא אי חדוש הוא אע"ג דליכא נותן טעם גמי אמר ו^א לך רבא דרך גישול אסרה תורה פירוש לעולם דרצנן התם דיחוי צעלמא הוא כלומר מהכא לא מידוק ובפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף סו.) דלמר רבי יוחנן טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקיין עליו ו^א והיינו צמינו דמדלורייטא צרובא צטל וטעמו וממשו דקאמר התם דלוקין כגון שהאיסור צעין ומכירו וכי קתני טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקיין עליו ה"ה אפילו טעמו וממשו אס אין מכירו אלא מילתא דפסיקא נקט צכל ענין אי גמי נקט ולא ממשו לצרותא דלפ"ה אסור ועוד

גיד הנשה פרק שביעי חולין

אין בשלה אלא שלימה. לא נתפרש באיזה לשון: **דכ"ע**. ת"ק ור"ש: **צהדי איל מבשל לה**. דאין מקרא יולא מידי פשוטו וקרא משמע דעם האיל אומצשלו: **פ"ק סבר מחתך לה**. מן האיל והדר מבשל לה צהדיה ואשמועינן שלימה מצשלה ואינו מחתכה לחתיכות. ור"ש אתא

לאשמועינן דכמות שהיא מחוברת לאיל מצשלה: **ללישנא קמא כו'**. והשתא קא מסיים למלמיה דלמרין לעיל ושנייה לא למדוה. ללישנא קמא דלוקמינן דצין ת"ק וצין ר"ש צהדי איל מבשל לה ילפי הכך אמוראי דלעיל מזרוע בשלה אליבא דדברי הכל: **וללישנא צתרא**. ידלדוקמינן ת"ק דבקריה אחרת מבשל לה ילפי מילתייהו מדר"ש דחזיין דצטיל היתר צהדי איסור וצורוע יש עגם הרבה וצשר מועט ו^א שהכסף אינו צכלל וצרוע דתנן צפרק הזרוע (לקמן דף קלד:) איזהו זרוע מן הפרק של ארכובה עד ו^א גף של יד אשפולדו"ן: **צשר ועגם**. דזרוע: **צהדי צשר ועגמות**. דאיל משערין וקיס להו לרצנן דששים איכא ושרייה רחמנא: **ומ"ד מאה**. סבר עגם לא צעיא לשעוריה דהא לא פליט טעמא מיניה וכי משערת צשר דזרוע צהדי צשר דאיל איכא מנאה: **זהו היסר**. הנימיר מכלל איסור שהרי צלע איל מן הזרוע והתירו לך הכתוב: **לאו למעוטי שאר איסורים**. דלא ילפינן להו מיניה: **לא נלרבא**. האי זהו: **אלא לרבי יהודה דאמר**. צמנחות (דף כג:) מין צמינו לא צטיל וצהאי איל צטיל להכי אמר זהו דלא ילפינן מיניה דליצטל מין צמינו אבל מין בשאינו מינו ילפינן מיניה למאה וששים למר דלדית ליה ולמר דלדית

ליה: **וליגמר מיניה**. לצטולי מין צמינו: **ולקח מדם הפר ומדם השעיר**. צאחרי מות גבי קרנות מזבח הפנימי וקסבר רבי יהודה שמערה דס שניהם לכלי אחד והדצר ידוע שדס הפר מרובה מדם השעיר וקרי ליה דס השעיר אלאמא לא מצטל ליה: **חדוש הוא**. דלכתחלה ו^א היתר לצטל האיסור: **אטו אגן**. הא דגמירין מיניה מאה או ששים קולא הוא דתימא חדוש הוא דלדית רחמנא ואקיל גציה ולא גמירין מיניה: **הא חומרא היא**. דלא תימא ליצטול צרובא וחומרא שפיר גמירין מיניה דכ"ש הוא ומה איל נזיר דאקיל גציה לא אקיל אלא צמאה או בששים כ"ש צאיסורי אחריו: **דמדלורייטא**. כלומר אי לאו מהאי גמירין ומשוינן ציטול טעם כשאר צטולי דלורייטא צרובא הוה לן לצטולי כדכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות: **לטעם כעיקר**. נותן טעם קיס לן דלסור בקדשים כעיקר ממשו של איסור וולאה מילתא קתני זהו למעוטי שאר קדשים אבל חולין שפיר גמירין מיניה למאה וששים דהא קיס לן צמאחרי רבים להטות דצטלי צרובא וילפינן מהכא להחמיר דלא ליצטיל אלא ו^א צמאה ורצא לית ליה טעם כעיקר צחולין כדמפרש ואזיל דלדורייטא צרובא צטיל אלא מדרבנן וכהי גמי שמעינן ליה לר' יוחנן צמסכת ע"ז (דף סו.) כל שטעמו ולא ממשו אין לוקיין עליו. והא דילפינן ליה צפסחים (מד.) מנזיר ומשרת ו^א ליתן טעם כעיקר צכירא להו אמוראי צתרא דלסמכתא צעלמא הוא ולאו מילף הוא דהו להו נזיר וגיעולי עובדי כוכבים צ' כתובין בצאין כאחד אי גמי גיעולי עובדי כוכבים חדוש הוא כדלמירין התם ומשרת להיתר מנטרף לאיסור: **וליגמר**

יהודה דלדמירין צהדיא צהקומן רבה (מנחות דף כג. כג.) וכן צפ' התערבות (זבחים עח.) אמר ר"ל הפגול והגותר והטמא צצלנן זה בזה ואכלן פטור וקאמר שמע מינה נותן טעם צרוב לאו דלורייטא אלאמא משמע דאפילו כדי נתינת טעם לא אסר צמינו זרוע בשלה וחטאת דשמעינן צמינו עסקינן ועוד אמר צהקומן רבה (מנחות דף כג.): שתי מנחות ו^א שנקמנו ונתערבו דצטל צרוב לרצנן דלמרי מין צמינו צטיל אלאמא אין כל שהוא אסור בקדשים וכן צממה דוכתין וגרסה לפרש דהכא איירי צטעם גמור דבקדשים אסור מקרא דחטאת והואו הדין דצחולין אסור מקרא דמשרת אלא נקט קדשים משום דצורוע צשלה דהוי קדשים קאי והכא שרי דפעמים שהזרוע ומקלף מן האיל היו חוץ לרעוט ונותן הזרוע טעם צמה שחון וזימנין גמי שיש משמונית הזרוע הרבה על אותו מקלף עד שלא יתא גמורה היא ולא אסמכתא דמדמר"ע נשמע לרצנן דדריש לה להיתר מנטרף לאיסור דלקי והוא הדין דלרצנן דמוקי לה לטעם כעיקר גמי לקי והא דלמר אביי צפרק כל הבשר (לקמן דף קא.) ש"מ טעמו ולא ממשו צעלמא דלורייטא דאי דרצנן מצשר צחלב מאי טעמא לא גמירין להו דחדוש הוא אי חדוש הוא אע"ג דליכא נותן טעם גמי אמר ו^א לך רבא דרך גישול אסרה תורה פירוש לעולם דרצנן התם דיחוי צעלמא הוא כלומר מהכא לא מידוק ובפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף סו.) דלמר רבי יוחנן טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקיין עליו ו^א והיינו צמינו דמדלורייטא צרובא צטל וטעמו וממשו דקאמר התם דלוקין כגון שהאיסור צעין ומכירו וכי קתני טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקיין עליו ה"ה אפילו טעמו וממשו אס אין מכירו אלא מילתא דפסיקא נקט צכל ענין אי גמי נקט ולא ממשו לצרותא דלפ"ה אסור ועוד

מסורת הש"ס

א) ונקמן ק. ושי"ג,
ב) פסחים מד: א) ענין מוס' מנחות פג. ד"ה מה חטאת ומוס' זבחים נח. ד"ה איכא,
ד) ו"ל בק,
ה) ו"ל צמאה וששים,
ו) צמדכר ו, א) ו"ל צשאר קדשים,
ה) ו"ל צלא נקמנו,
ט) ו"ל ליה,
י) ו"ל היינו,

»

תורה אור השלם

1. וְיָצָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֶשֶׁר לִפְנֵי יְיָ וְיִזְכֹּר עֲלֵיו וְלָקַח מִדָּמֵם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וְנָתַן עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וִיקָרָא טו יז

»

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה וללישנא צתרא וכו' ובשר מועט. ג"צ דעמו ו"ל בזה לתרין אס אטו מוליין עגמות מהזרוע כן ג"כ מוליאים מהאיל וא"כ אין צו מאה אבל צירושלמי פ' ג' מינים גמיר מתוך קושיא זו דאף שגמנות זרוע אין מלטרפין מ"מ (אין) עגמות איל מלטרפין וא"כ א"ל לזה שפרש"י שזרוע צשר מעט וק"ל וכן גמ"ר פ' נשא דף רנב ע"ג: ב) ד"ה חדוש וכו' היתר לצטל: ג) תוס' ד"ה מאי וכו' פריך אדרבה דניגמור:

»

אע"ז רש"י

אשפולדו"ן. צצם השכם.